

اعتراض به رأی

بخش سوم

حسین عاملی*

تبصره: چنانچه رأی قطعی موضوع این ماده از شعبه بدوی صادر شده باشد، پرونده برای صدور رأی به شعبه تجدیدنظر ارجاع می‌گردد.

اگر شکایت‌کنندگان از این موضوع اطلاع یابند، چه اقدامی می‌توانند انجام دهند؟

اگر خود شخص مواردی را خلاف شرع یا قانون دانست، می‌تواند از رئیس دیوان این ماده را تقاضا کند و چنانچه رئیس (هیئتی که از جانب رئیس این موضوع را بررسی می‌کند) نظر را صحیح دانست، برای اعمال ماده اقدام می‌کند.

مواردی هست که می‌توان به رأی قطعی اعتراض کرد. ماده ۹۸ قانون دیوان، اعاده دادرسی نام دارد. اعاده دادرسی به این معناست که اگر موردی پیش آمد که در ماده ۹۸ احصا شد، شکایت‌کنندگان می‌توانند با دادخواست از شعبه صادرکننده رأی قطعی بخواهند که پرونده مجدداً رسیدگی شود. مثل اینکه حکم خارج از موضوع صادر شده یا حکم به میزان بیشتر از خواسته صادر شده باشد و یا در مفاد حکم، تضاد وجود داشته باشد. همچنین، حکم صادر شده با حکم دیگری در خصوص همان دعوی و اصحاب آن، که قبلاً توسط همان شعبه یا شعبه دیگر صادر شده است، متعارض باشد، بدون آنکه سبب قانونی موجب این تعارض باشد و حکم مستند به اسنادی باشد که پس از صدور، جعلی بودن یا عدم اعتبار آن‌ها به موجب حکم مراجع صالح قانونی ثابت شده باشد، یا پس از صدور حکم، اسناد و دلایلی به دست آید که دلیل حقانیت درخواست‌کننده اعاده دادرسی باشد و ثابت شود اسناد و دلایل یاد شده در جریان دادرسی در اختیار وی نبوده است. ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ و در موارد اخیر ۲۰ روز از تاریخ حصول سبب اعاده دادرسی مهلت اعتراض وجود دارد.

در بخش‌های اول و دوم، در خصوص دیوان عدالت اداری و صلاحیت و چگونگی رسیدگی و تجدیدنظرخواهی و دستور موقت مطالبی ارائه شد. در این مطلب از اعتراض فوق‌العاده به دادنامه‌های قطعی و نحوه اجرای رأی بحث می‌شود. اگر رأی صادر و قطعی شد، آیا راهی برای رسیدگی مجدد وجود دارد یا خیر؟

چند راه وجود دارد که بتوان به رأی صادره قطعی خلل وارد کرد؛ البته با شرایطی. اگر رأی در شعبه بدوی قطعی شده باشد، یعنی به شعبه تجدیدنظر نرفته باشد و قاضی صادرکننده رأی به اشتباه خود پی ببرد، مطابق ماده ۷۴ قانون، دیوان از طریق رئیس دیوان، پرونده را به شعبه تجدیدنظر ارسال می‌کند تا در آن شعبه رسیدگی به عمل آید. البته اگر قرار باشد رأی نقض شود، برای رسیدگی ماهوی به شعبه بدوی بر می‌گردد.

اگر رأی از شعبه تجدیدنظر صادر شده باشد، مطابق ماده ۷۵ قانون مذکور، در صورتی که یک قاضی از دو قاضی یا دو قاضی از سه قاضی صادرکننده به اشتباه خود پی ببرند، به رئیس دیوان اعلام می‌کنند و رئیس پرونده را به شعبه هم‌عرض آن شعبه ارجاع می‌دهد تا در آن شعبه رسیدگی مجدد صورت گیرد.

این دو مورد از جانب قضات بود. آیا خود شکایت‌کنندگان نیز می‌توانند مواردی را اعلام کنند؟

یکی از موارد اعتراض فوق‌العاده که از طریق رئیس دیوان قابل پیگیری است، شکایت افراد از رأی دادگاه است. در ماده ۷۹ قانون دیوان آمده است: «در صورتی که رئیس قوه قضائیه یا رئیس دیوان، رأی قطعی شعب دیوان را خلاف بین شرع یا قانون تشخیص دهند، رئیس دیوان فقط برای یکبار، با ذکر دلیل، پرونده را برای رسیدگی ماهوی و صدور رأی به شعبه هم‌عرض ارجاع می‌دهد. رأی صادرشده قطعی است.»

* کارشناس حقوقی اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران